

Особливість застосування підпункту 2 пункту 19 Особливостей: погодження зміни ціни в разі коливання ціни на ринку

Погодження зміни ціни за одиницю товару в договорі про закупівлю у разі коливання ціни такого товару на ринку, що відбулося з моменту укладення договору про закупівлю або останнього внесення змін до договору про закупівлю в частині зміни ціни за одиницю товару, завжди викликало багато питань. У цій статті розглянемо один із таких нюансів.

Питання редакції порталу «Радник у сфері публічних закупівель»

Підпунктом 2 пункту 19 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від **12.10.2022 № 1178** (далі — Особливості), передбачено випадок зміни істотних умов договору про закупівлю, а саме:

«погодження зміни ціни за одиницю товару в договорі про закупівлю у разі коливання ціни такого товару на ринку, що відбулося з моменту укладення договору про закупівлю або останнього внесення змін до договору про закупівлю в частині зміни ціни за одиницю товару.

*Зміна ціни за одиницю товару здійснюється пропорційно коливанню ціни такого товару на ринку (відсоток збільшення ціни за одиницю товару не може перевищувати відсоток коливання (збільшення) ціни такого товару на ринку) за умови документального підтвердження такого коливання та **не повинна призвести до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю на момент його укладення**».*

Водночас в інших випадках, встановлених у пункті 19 Особливостей, зокрема за підпунктами 6, 7, відсутні обмеження щодо збільшення суми договору.

Замовники, як правило, встановлюють у договорах про закупівлю розділ щодо порядку зміни істотних умов договору та передбачають усі можливі випадки таких змін згідно з пунктом 19 Особливостей.

Змоделюємо ситуацію:

Замовником 01.06.2023 укладено договір про закупівлю на закупівлю дизельного палива на загальну суму **300 000 гривень**.

З 01.07.2023 замовником прийнято рішення внести зміни до істотних умов договору за підпунктом 6 пункту 19 Особливостей з причини *«зміни ціни в договорі про закупівлю у зв'язку з зміною ставок податків і зборів та/або зміною умов щодо надання пільг з оподаткування — пропорційно до зміни таких ставок та/або пільг з оподаткування, а також у зв'язку із зміною системи оподаткування пропорційно до зміни податкового навантаження внаслідок зміни системи оподаткування»*, у результаті чого загальна сума договору збільшилась **до 334 800 грн**.

З 01.09.2023 постачальник ініціює збільшення ціни за одиницю за підпунктом 2 пункту 19 Особливостей через коливання ціни такого товару на ринку. При цьому в договорі, як і в підпункті 2 пункту 19 Особливостей, зазначено, що **зміна ціни не повинна призвести до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю на момент його укладення**.

Постає питання:

Варіант 1. Чи повинен замовник у такому випадку підняти ціну за одиницю товару та зменшити обсяги закупівлі таким чином, щоб не перевищити загальну суму договору **на момент його укладення (300 000 гривень)?**

Варіант 2. Чи замовник, виходячи з того, що перша додаткова угода є невід'ємною частиною цього договору, повинен підняти ціну за одиницю товару та зменшити обсяги закупівлі таким чином, щоб не перевищити **поточну** суму договору **із урахуванням усіх попередніх змін (334 800 гривень)?**

Відповідь Тетяни Мішти (заступниці директора департаменту регулювання публічних закупівель Мінекономіки)

Наразі Закон України «[Про публічні закупівлі](#)» містить положення пункту 3-7 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення», яким встановлено, що на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених цим Законом, визначаються Кабінетом Міністрів України із забезпеченням захищеності таких замовників від воєнних загроз.

Таким чином, під час війни, а також протягом 90 днів з дня припинення або скасування воєнного стану замовники мають керуватись безпосередньо положеннями [Особливостей](#).

Ці Особливості пропонують замовникам низку правил, адаптованих під вимоги воєнного часу. Положення стосовно зміни істотних умов також зазнали певних змін відносно закупівельного закону.

Так, Особливостями встановлено, що істотні умови договору про закупівлю, укладеного відповідно до пунктів 10 і 13 (крім підпункту 13 пункту 13) цих особливостей, не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадку, зокрема, погодження зміни ціни за одиницю товару в договорі про закупівлю у разі коливання ціни такого товару на ринку, що відбулося з моменту укладення договору про закупівлю або останнього внесення змін до договору про закупівлю в частині зміни ціни за одиницю товару.

Зміна ціни за одиницю товару здійснюється пропорційно коливанню ціни такого товару на ринку (відсоток збільшення ціни за одиницю товару не може перевищувати відсоток коливання (збільшення) ціни такого товару на ринку) за умови документального підтвердження такого коливання та не повинна призвести до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю на момент його укладення.

У випадку, коли сторони застосовують можливість пропорційної зміни ціни у разі її коливання на підставі цього пункту Особливостей, **постанова не оперує конкретизованими індикативами, до яких таке коливання має/може бути прив'язане.** Тобто здебільшого йдеться про реакцію ринку або його сегменту (регіону, області, району тощо) на певні події (обставини, причини), за яких ціна на товар змінюється під впливом невизначених та непрогнозованих подій, у тому числі з огляду на воєнний стан, що потребуватиме документального підтвердження, яке може надаватись необмеженим колом суб'єктів залежно від таких обставин та причин у конкретному випадку.

Тому в цьому випадку йдеться про обмежені Особливостями можливості сторін збільшення ціни товару сумою договору **відносно моменту його укладення.**

Загальні висновки та рекомендації

У випадку, наведеному в запитанні, згідно з чинною редакцією Особливостей **у сторін відсутня можливість при застосуванні цього пункту збільшувати ціну за одиницю товару поза межами суми, визначеної в договорі про закупівлю на момент його укладення і де-факто при будь-якому збільшенні одночасно потребуватиме зменшення обсягу.**

Відповідаючи на питання, що описане в ситуації вище, замовник повинен підняти ціну за одиницю товару та зменшити обсяги закупівлі таким чином, щоб не перевищити загальну суму договору на момент його укладення (300 000 гривень).

Однак Особливості передбачають також низку інших підстав, у разі наявності яких сторони можуть збільшувати суму договору про закупівлю без зменшення обсягу.

Так, підпункт 7 пункту 19 Особливостей ([приклад додаткової угоди за підпунктом 7 пункту 19 Особливостей](#)) передбачає таку можливість у разі зміни встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін, зміни курсу іноземної валюти, зміни біржових котирувань або показників Platts, ARGUS, регульованих цін (тарифів), нормативів, середньозважених цін на електроенергію на ринку «на добу наперед», що застосовуються в договорі про закупівлю, у разі встановлення в договорі про закупівлю порядку зміни ціни.

Тому у разі, якщо замовник може оперувати посиланням на встановлені у цьому положенні індикативи для можливої зміни ціни і в підсумку суми договору без зменшення обсягу, у такому разі йому доцільно формувати у проєкті договору та договорі про закупівлю порядок зміни ціни, що ґрунтуватиметься на завчасно визначених і погоджених механізмах реагування на цінову ситуацію на ринках, яка об'єктивно підтверджуватиметься у заздалегідь визначений спосіб.

Корисним для вас може стати [приклад договору про закупівлю товару з урахуванням особливостей](#). Читайте більше про внесення змін до договору про закупівлю в таких статтях:

[«Три найпопулярніші питання про зміну умов договору про закупівлю»;](#)

[«П'ять варіантів внесення змін до договору про закупівлю через зміну ставки ПДВ».](#)